אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון דר. ל. כ—ן

(פאָרטזעצונג)

און ווען זי איז געשטאָרבן, האָט זיך אַלצדינג אויסגעלאָשן פאַר אים. דאָס גאַנצע לעבן . . . ניט געווען מער קיין מיטינגען, קיין קאַמף, קיין מענשהייט, קיין גליק, — אַלצדינג אונטערגעגאַנגען, אַלצדינג . . . . קיין רו האָט ער ניט געפונען; איר קול האָט אים פאַרפאָלגט, דער פאַר'חלומ'טער בליק פון אירע בלויע אויגן און דער שטילער שמייכל פון אירע פולע, ראָזעווע ליפּן, וואָס האָבן ווי א קוש ביי אים געבעטן . . .

א לאַנגע צייט האָט ער אַרומגעבלאָנדזשעט אַרום דער הויז אויף הענרי סטרעט, וואו זי האָט פריער געוואוינט, — אַרומגעבלאָנדזשעט, ווי אין א שרעק־לאַכן חלום, אַזוי ווי געשלעפּט פון איצאַן אַהין, אַזוי ווי פון איר בייטס נעלשלעפּט; דאָן, מיט אַמאָל, שפּעטער איז אים איינגעפאַלן: אַנטלויפן פון דאָרט, אַנטלויפן פון איר הויז, פון איר נאָם, פון ניו־יאָרק אַנטלויפן, פון זיין פאַרצווייפלונג אַנטלויפן . . . אַנטלויפן ווייט, ווייט, ערגעץ אויף דער אַנדערער עק וועלט . . .

אין א צייטונג האָט ער דאָן איבערגעלייענט, אַז א שיף־קאַמפּאַניע זוכט אַרבעטער פאַר א שיף. אין ער דאָן אַלס אַרבעטער אַהין אַוועק, האָט געאַרבעט דאָרט מיט א משונה'דיקער, איינער פאַר צען, אין דער אַרבעט געזוכט זיין פאַרצווייפלונג פאַרטויבן . . .

און אַזוי איז ער דאָן אַנגעקומען אין ניו־יאָרק, האָט געקראָגן א שטעלע ביי א דאָרטיקן אידי שבזיגנעסמאַן, און מיט'ן נאָמען לייב און לעבן, מיט'ן נאָגאַן פייער פון זיין טעמפּעראַמענט, זיך אין דעם אַריינגעוואָרפן אום זיך אַן אַלעם צו פאַרגעסן . . .

דאָרטן האָט מיט ביינקעניש א טראַכט געטאָן:

וואו איז יענער פייער? וואו איז יענער גליק און יענע פאַרצווייפלונג?

און ער האָט זיך געענטפערט:

— נישטאָ מער, קאַלט, פּוסט; אמת, געלעבט האָט יאַשקע און ניט דאָנען! אמיצער האָט אים ביים אָפּקל אַנגערירט: ער האָט די אויגן געעפנט.

לעבן אים איז געשטאַנען מר. כאַוריקן. די אויגן זיינען ביי אים אַרומגעשפּרונגען, ווי וויווערקעס אין רעדער, און ער האָט געוואָרפן הויך מיט ביידע הענט.

— וואָס זיצט איר? אַלע זיינען דאָך אַוועק זיך פאַקן; מיר וועלן באַלד זיין אין ניו־יאָרק.

— באַלד?

ראַבינס האָט זיך אומגעקוקט. אויפ'ן דעק איז טאַקע קיינער ניט געווען.

— אַז א דריי פערטל שטונדע אַרום.

— האָט כאַווקין געענטפערט.

— איך האָב געגנג צייט.

— ביי מיר איז שוין אַלצדינג איינגעפאַקט. — האָט כאַווקין געזאָגט, זיך זעצנדיק לעבן אים, און האָט צוגעלייענט: — נאָך דאָ צייט געגנג אַריינצוכאַפּן א „פינאַקל". איר שפּילט דאָך אָבער ניט. ווי אַזוי איר קאָן אויסקומען אָן א „פינאַקל" פאַרשטיי איך ניט.

ראַבינס האָט זיך צעלאַכט:

— איר זעט דאָך! . . .

— איך מוז דאָס אייך אויסלערנען... מיר וועלן זיך טרעפן אין ניו־יאָרק . . . איר מוזט מיין אַדרעס נעמען . . . דאָ איז מיין אַדרעס. — ער האָט אים דערלאַנג א קאַרטל — ריווערסייד . . . . זייט איר אמאָל געווען אין ניו־יאָרק?

— יאָ.

— ווייסט איר דאָך וואו ריווערסייד דרייוו איז . . . איך וואוין לעבן דער נייניציקסטער נאָס . . . קומט אַרויף. איז ניט קיין „פּויקער", איז אַזוי א גוטער נאָסט! ווי לאַנג וועט איר פאַרברייגען אָן ניו־יאָרק?

— איך ווייס ניט.

— מסתמא פאַרפאָרן אין א האָטעל? עס זיינען אין ניו־יאָרק פאַראַן שיינע האָטעלן: פאַלאַזאָ, אַסטאָריאַ. ד י שענסטע האָטעלן אין דער וועלט — האָט מר. כאַווקין גערעדט איצט הויך אויפ'ן קול, און עפּעס מיט א באַזונדער אימפּעט, ווייל די אַנדערע פאַסאַזשירן זיינען ארום ניט געווען, און ער האָט זיך דערפילט פריי, און האָט געקאָנט צעלאָזן דעם מויל און אַנדערע גלידער . . .

— איך רעכן אין וואַלדאָרף אַסטאָריאַ האָטעל צו פאַרפאָרן . . .

— א פיינער האָטעל . . . האָט איר עפּעס באַקאַנטע אין ניו־יאָרק, פריינט?

— אָן אָפּקל דאַכט זיך . . .

— דאַכט זיך?

— שוין זיבעצן יאָר אים ניט געזעען . . .

— וואָס הייסט?

— אָט אַזוי, ניט געזעען.

— א ביזנעסמאַן?

— א שוירט מאַנופעקטשורער אמאָל געווען . . .

— א שוירט מאַנופעקטשורער? דאָס איז דאָך מיין ביזנעס אויך. ווי הייסט ער?

— רובינטשיק.

— רובינטשיק? איך קאָן איינעם א רובינטשיק . . . א משוגענער . . . געווען אמאָל מיין פאַרטנער . . . קוים זיך מיט אים צוגעאַנען . . . ניט אויסצוהאַלטן געווען פון זיין משוגעת. ער אַלץ, דער צווייטער איז נאַרנישט . . .

— ווי איר שטעלט יענעם פאַר, איז ער אביסל ענלאַך צו מיין אָנקל . . . .

— יענער הייסט דייוויד רובינטשיק.

— און מיין אָנקל הייסט אויך אַזוי.

— יענער האָט צוויי טעכטער . . .

— מיין אָנקל האָט אויך אמאָל געהאַט צוויי מיידלאַך . . .

— זיי זיינען ניט קיין מיידלאַך, נאָר גרויסע, דערוואַקסענע . . . די עלטערע א יאָר פינף און צוואַנציק און די אינגערע א יאָר . . . א יאָר . . די זעלבע יאָרן ווי מיין עלענאָר, ווי מיין מיזינקע . . .

— ווי אַלט איז אייער מיזינקע?

— די זעלבע יאָר ווי רוטי, אפשר מיט א מאָנאַט עלטער . . .

— רוטי?

— נו, יאָ, רוטי, אַזוי הייסט דייוויד רובינטשיק'ס אינגערע טאָכטער . . . אַי, א מיידל! פייער, קוואַקזילבער . . . קומט אָפּט צו מיר אַריין, דאָס הייסט צו מיין עלענאָר'ן, צו מיין מיזינקע . . . ביידע חבר'טעס, צוזאַמען אין סקול געגאַנגען . . .

ראַבינס האָט אים אונטערבראָכן:

— און ווי הייסט די אַנדערע?

— איר מיינט מיין עלענאָר? . . . .

— די אַנדערע טאָכטער פון דייוויד רובינטשיק?

— אָ, יענע? עני, הייסט זי . . .

ראַבינס האָט זיך צעלאַכט:

— דאָס איז טאַקע מיין אָנקל! עני און רוטי . . . אַזוי הייסן זיי טאַקע. עני איז געווען א יאָר אַכט־ניין, רוטי — נאָך נאָר א ביבי. הייסט זייער מאַמע אסתר?

— אסתר, אסתר, אסתר. ריבטיק, ריבטיק, ריבטיק, ריבטיק! מרם. רובינטשיק הייסט אסתר — האָט כאַווקין צעשאַקלט מיט'ן קאָפּ און געקוקט אויף ראַבינס'ן מיט אַזא מינע, אַזוי ווי ער וואָלט אים אָט ערשט ריבטיק דערקאָנט.

— איז דאָס אייער אָנקל?

— אַזוי שיינט עס. — האָט ראַבינס געענטפערט מיט א פאַרטראַכטן שמייכל, און פאַר די אויגן פון זיין זכרון האָט זיך פלוצלונג דורכגעבראָכן א בילד פון אַבצן יאָר צוריק, ווען ער איז צום לעצטן מאָל געווען ביי זיין אָנקל אין דער הויז, אויף איסט בראָדוויי, איידער דער אָנקל האָט אים פון שאָפּ אַרויסגעוואָרפן . . . דער אָנקל, א מאַן פון עטלאַכע און דרייסיק, מיט א געקרויזטע שוואַרצע קאָפּ האָר און שוואַרצע און אַנגעצויגענע פליט אויגן, ווי א באַמבע אין הויז, מיט א עטעראָגער מינע, און מיט די ווערטער: „נו, עסן, עסן, אסתר! שנעל! ניטאָ קיין צייט!" זאָגט אים די רואיקע שטילע אסתר: „זעץ זיך, מען גרייט גלייך צום טיש". „וואָס?, דער טיש נאָך ניט גענרייט? דאַרף מען ניט! וועל איך עסן דעם בויכווייטאָג אין רעסטאָראַן!"

— משוגענער! — זאָגט אים רואיק אסתר. — גיי דו מיר צום קאַדיש, — דערהערט זיך שוין זיין קול פון דער אַנדער זייט טיר . . .

— א טטורף, — מאַכט אסתר, — האָט מורא זיין שאָפּ זאָל דאָרט ניט אַטלויפן . . .

און ראַבינס דערמאָנט זיך, וואָס ער, דער דאַמאָלסדיקער יאַשקע, האָט בעת דעם א טראַכט געטאָן:

„האָט מורא איבערצולאָזן לאַנג זייגע שקלאַפן!" . . . .

— מערקווירדיק, — האָט ראַבינס פאַרטראַכט אַרויסגעמורמלט — נאָר זיך ניט געריכט, אַז איך וועל האָבן גרוס פון מיין אָנקל . . .

— ווען איך וויים פריער — האָט כאַווקין זיך א כאַפּ געטאָן מיט אים אימפּעט — מיט וועמען איר זייט פאַרוואַנדעט אין ניו־יאָרק . . . ווער האָט דאָס געזאָלט וויסן? . . . מען פאַרט צו זאַמען אויף א שיף . . . מען באַגעגנט זיך . . . מען צערעדט זיך . . . אַליין איז מען, דאַנקען גאָט ניט קיין טאָר . . . איר זייט ניט קיין נאַר . . . און דערצו טאַקע איך מיט דעם אַנדערן שטיקלאַך קרובים . . . מיט די אַנדערע פילט מען זיך דאָך פאַרט ווי געבונדן . . . רעדט מען! אָבער אריינקריכן יענעם אין האַרצען, פרעגן אויף א פאַספּאָרט, ווי אַנדערע אידן? ניט איך. איך האָב דאָס פיינט. איך בין ניט אַזוי דערצוינן. עס איז קענן מיין נאָטער — האָט ער געוואָרפן מיט ביידע הענט און גערעדט מיט הויך, הויך אויפ'ן קול — זאָל מיר גאָר איינפאַלן, אַז דייוויד רובינטשיק, און דער דזשענטלמאַן מר. ראַבינס . . . איר זייט זיינער א פּלימענק צו אירער?

— זיינער.

— א ברודער'ס א זון?

— א ברודער'ס.

— און. וואָס האָט אייער טאַטע . . . איך מיין אייער פאָטער — האָט ער זיך פאַרכאַפּט — אייער פאָפּאַ, מיין איך.

— וואָס האָט ער געטאָן?

— א סוחר געווען.

— אין רוסלאַנד?

— אין זשיטאָמיר.

— מסתמא אין א סקול דאָרט געגאַנגען?

— אין גימנאַזיאָן . . .

— אַזוי, קאַנטיק, א מענש, וואָס האָט געלערנט, און אייער ווייב איז אויך א רוסישע?

— איך האָב ניט קיין ווייב.

— געשטאָרבן?

— אפשר נאָך ניט געבאָרן געווען . . .

— א סינגלמאַן?

— א בחור.

— א סינגלמאַן, א בחור . . .

— ווארום?

ראַבינס האָט זיך צעלאַכט:

— סע, מיסטער כאַווקין — האָט ער זיך אַנגערופן גוטמוטיק — פרעגט איר דאָך שוין מער ווי אויפ'ן פאַספּאָרט... כאַווקין האָט זיך א כאַפּ געטאָן:

— אי בעג יור פאַרדאָן. איך גיב צו: צופיל געפרעגט, צופיל . . . גלויבט מיר, אַז דאָס איז קענן מיין טבע, קענן מיין נאַטור. נאָך אמאָל, אי בעג יור פאַרדאָן!

א ווײַלע זייטען זיי דאָן געזעסן און האָבן געשווייגן, אַז דערנאָך האָט ראַבינס געענטפערט:

— וואוינט ער נאָך אַלץ אויף איסט בראָדוויי?

— אייער אָנקל וואוינט שוין א יאָר צען אין ברוקלין, אויף איסטערן פּאַרקוועי, אין זיינער אייגענער הויז. א רייכער איד, אמת רייך . . . און א מענש מיט א נאָמען, ניט טשאַריטי . . . אָפּט אין זיין הויז מען די ציטונגען . . . א פיינער מאַן. איך האָב פריער געשאָפּט וועגן איך האָב געזאָגט, אַז ער איז א משוגענער. ווי לאַנג אין שוין אַז איר האָט אים ניט געזעען?

— אכצן יאָר.

— און נישט געהערט פון אים?

— ניין.

— אַמעריקע! אַן אָנקל . . . א פּליקעצקי . . .

— איך בין אַוועק פון ניו־יאָרק א ברוגז'ער מיט אים.

כאַווקין האָט זיך א כאַפּ געטאָן:

— ווער קאָן זיין נוט מיט אים? — האָט ער מיט הויך אויסגעשריען — ער איז דאָך אַזא ווילדער און משוגענער מענש. איך אַליין בין דאָך שיר ניט משוגע געוואָרן פון אים, ווען איך בין זיין שותף געווען.

און דאָ זייטען מיטאַמאָל אויפ'ן דעק דערשיינען די הויכע פרוי מיט איר בלאָנדער טאָכטער, איבערגעטאָנענע און מיט הויט אויף די קעפּ. און גלייך האָבן זיך די הענט ביי כאַווקין'ען זיך אַרונטערגעלאָזט און זיך ניט גערירט מער, און דער באַוועגלאָזער אויסדרוק אויף זיין פּנים איז ווי פאַרגליווערט געווען. און ווען ער האָט זיך איצט געווענדעט צו ראַבינס'ן, האָט זיין קול געקלונגען שטיל אַזוי ווי ער וואָלט אים א סוד דערציילט:

— ווילט איר אפשר זיין אַדרעס?

— יאָ, געוויס, איך וועל אייך זייער דאַנקבאַר זיין.

— אָן אָנקל . . . כ'וויס, אפשר זיך איבערבעטן . . . — האָט כאַווקין געפּלוסטערט — מיין ווייב וויסט געגוי דעם אַדרעס. איך וועל אייך אים שוין געבן. קומט אַרונטער. עס איז שוין צייט פאַר אייך זיך איינצופאַקן . . . זיי זיינען אַרונטערגעגאַנגען.

אין א ווײַלע אַרום, ווען ראַבינס איז געווען אין זיין קאַיוטע, איז כאַווקין צו אים אַריינגעלאָפן.

— מיין פרוי וויסט אויך ניט געגוי דעם אַדרעס. איך וועל אים אָבער נעמען ביי מיין עלענאָר. וויסט איר גאָר וואָס? איך וועל שוין זעען, אַז אייער אָנקל זאָל צו אייך קומען. פאַרלאָזט זיך אויף מיר. זאָל דער משוגענער אייך איבערבעטן! גלייך ווי איך קום אַהיים, נעם איך ביי מיין טאָכטער זיין טעלעפאָן און וועל אים אָפּרופן. איך וועל אים דערציילן א מעשה: זיין פּלימענק . . . ווי איז איין אייער ערשטער נאָמען?

— דזשאָן . . .

— מר. דזשאָן ראַבינס . . .

— יאַשקע רובינטשיק — האָט ראַבינס אים איבערגעשלאָגן — אַנט וועט דער אָנקל ניט וויסן . . . איך האָב מיין נאָמען געביטן . . .

— יאַשקע רובינטשיק? זאָל זיין יאַשקע רובינטשיק! . . . אַלזאָ, זיין פּלימענק יאַשקע רובינטשיק איז אין וואָלדאָרף אַסטאָריאַ . . . א מיליאָנער . . .

כאַווקין האָט זי דצעלאַכט.

— איך וועל אים זאָגן, אַז איר זייט א מיליאָנער, וואָס אַרט עס אייך? דער משוגענער וועט גיכער קומען צוליפן...

(פאָרטזעצונג — קומט)

"איצט האָב איך הנאה פון מיינע מאַלצייטן"

וואָס פאַר א פאַרגעניגן עס איז צו זעען זיך און עסן א גוטן געזונטן מאַלצייט אַן א וואַרנונג אַז עס וועט זיין ווייטיק און אומבאַקוועמלאַכקייט אין דעם פּראָצעס פון פאַרדייאונג.

כראָניש אומפאַרדייאונג קומט געוויינלאַך פון אומטעטיקן לעבער און שליסלאַך א פאַרשטאָפּטער צושטאַנד פון די געדערים. נאַטירלאַך, קומט קאָפּוויוויטיק און שלעכטמוטיקייט אין א סך פאַלן, און א סך אויפגערעגטקייט און געדריקטע שטימונגען.

עס איז אַזוי לייכט צו דערלויבן דעם דאָזיקן צושטאַנד צו אַנטוויקלען זיך אַז כמעט איידער איר קוקט זיך אַרום ווערט איר א קרבן פון שלעכטער פאַרדייאונג.

אָבער וואָס פאַר א הילף עס איז ווען איר געפינט אויס וועגן דר. טשייסעס קידני־ליווער פּילס און איר פּרובירט זיי אויס. אין א טאָג אָדער צוויי פילט איר פון איר אינערעמען שנעל אַז איר האָט אַנטדעקט דעם סאַמע ווירקזאַמען רעגולירער פון דער לעבער, נירן און געדערען.

Dr. Chase's
Kidney-Liver
Pills

הימל און ערד און ערפינדונגען

פון א פאַכמאַן

מיר לעבן איצט אין א צייט פון דערפינדונגען. עס גייט ניט אַוועק א טאָג מען זאָל ניט הערן פון עפּעס א נייער דערפינדונג. דער מענש ספּעציעל אין אַמעריקע, האָט געגומען זוכן מער און בעסער באַקוועמלאַכקייטן אין לעבן און וואו עס איז פאַראַן א נאָכפראַגע איז פאַראַן אַן אָנבאָט. פאַרשטייט זיך, אַז ניט אַלע דערפינדונגען, מאַכן דעם זעלבן אָנזעען. מען רעדט מער פון דראָטלאָזן טעלעגראַף און טעלעפאָן, פון ריי־דיאָ און לופט מאַשין, ווי מען רעדט פון אַנדערע קלענערע דערפינדונגען, אָבער דאָס מיינט נאָך ניט, אַז די אַנדערע דערפינדונגען זיינען ניט ווייכטיק, אָדער זיי־נען פון גאָר א קליינעם ווערט. כמעט אויף יעדן געביט פון מענשלאַכן לעבן וועגן יעדן טאָג דערפונדן נייע זאַכן, וואָס איצטיקע אומשטענדן. איינער דערפינט א נייע מאַשין, וואָס מען קאָן שאַפן מער כחורה אין א געוויסער פּראָדוקציע; איינער דערפינט א נייע כלי וואָס דאַרף פאַרלייכטערן דער הויז פרוי אין איר אַרבעט, וועלכע איז ביז איצט געטאָן געוואָרן דורך מענשלאַכע הענט און אַזוי וויטער.

אָבער וויפיל מיר קאָנען זיך פאַרשטעלען וועגן נייע דערפינדונגען, ווייסען מיר ניט אין האָבן ניט קיין באַגריף ווי גרויס עס איז באַמט פון די וואָס זוכן נייע פּעטענטס אויף דערפינדונגען. און עס איז דאָך דערפאַר אינטערעסאַנט צו הערן, אַז דער פּעטענט אַפּיס אין וואַשינגטאָן איז פשוט פאַרוואָרפן מיט אפליקאַציעס, וואָס זיי האָבן ביז איצט.

פאַרשטייט זיך, אַז מאַנכע וועלכע גיבן אריין אפליקאַציעס פאַר א פּעטענט, האָבן באַמט פון דערפונדן עפּעס אויסערגעוויינלאַכעס. די מערסטע האָבן אָבער דערפונען עפּעס נייעס אויף דעם אָדער אַנדערן גיבעט און זיי זוכן זייער דערפינדונג באַשיצן דורך א פּאַטענט.

ווי מען גיט איבער האָט דער פּאַטענט אַפּיס נאָנצע 62 אפּטיילונגען און יעדע אפּטיילונג איז פאַרוואָרפן מיט אפליקאַציעס. דער פּעטענט אַפּיס גיט ניט גלייך קיין פּעטענט, ווי נאָר מען וועגרעט זיך אַהין. איידער זיי גיבן אויס א פּעטענט מאַכן זיי א געהערינע אונטערזוכונג אַרבעט דער דערפינדונג. זיי זעפּינען אויס צי האָט שוין יאָ אַמעצער פאַר דעם דערפונדן אַן ענלאַכע זאַך, צי האָט ניט אַמעצער באַנוצט זיך אין זיין דערפינדונג מיט א טייל פון א זאַך, וואָס איז שוין געפּענטעט געוואָרן און דאָס נעמט צייט, ווייל מען דאַרף דורכזוכן הונדערטער פריערדיקע פּעטענטס. אויך דאַרף מען מאַכן אַנדערע אינוועסטיגייישאָנס כדי מען זאָל קאָנען אויסגעבן דעם פּאַטענט.

ווי געזאָגט, זיינען די אַלע אפליקאַציעס אויף פאַרשיידענע מינים דערפינדונגען. א גרויסע צאָל פון די דאָזיקע אפליקאַציעס באַציען זיך אויף דעם געביט פון לופט־פליערי. לופט־פליערי האַלט זיך איצט אין אַנטוויקלען און עס געפינען זיך מענשן, וועלכע גיבן זיך אָפּ מיט דעם און מאַכן אַלע מאָל פאַרבעסערונגען אין די עראָפּלאַנען, און קוים געלינגט אַמעצן צו דערפינדן עפּעס זוכט ער שוין צו קריגן א פּעטענט. אַזוי למשל, האַלט מען אין איין געפינען אפּאַראַטן, וואָס זאָלן דערמעגלאַכן עראָפּלאַנען זיך אויפצוהויבן גיכער, אָדער, זיך אויפצוהויבן גלייכער פון דער ערד און ניט דאַרפן פאַר דעם אָפּפאַרן א געוויסן מהלך אויף דער ערד און אַזוי וויטער.

דערפינדונגען ווערן געמאַכט, ווי געזאָגט, צו פאַרבעסערן די באַקוועמלאַכקייטן אין זיך ניט גערירט מער, און דער באַוועגלאַכער אויסדרוק אויף זיין פּנים איז ווי פאַרגליווערט געוואָרן. און ווען ער האָט זיך איצט געווענדעט צו ראַבינס'ן, האָט זיין קול געקלונגען שטיל אַזוי ווי ער וואָלט אים א סוד דערציילט:

— ווילט איר אפשר זיין אַדרעס?

— יאָ, געוויס, איך וועל אייך זייער דאַנקבאַר זיין.

— אָן אָנקל . . . כ'וויס, אפשר זיך איבערבעטן . . . — האָט כאַווקין געפּלוסטערט — מיין ווייב וויסט געגוי דעם אַדרעס. איך וועל אייך אים שוין געבן. קומט אַרונטער. עס איז שוין צייט פאַר אייך זיך איינצופאַקן . . . זיי זיינען אַרונטערגעגאַנגען.

אין א ווײַלע אַרום, ווען ראַבינס איז געווען אין זיין קאַיוטע, איז כאַווקין צו אים אַריינגעלאָפן.

— מיין פרוי וויסט אויך ניט געגוי דעם אַדרעס. איך וועל אים אָבער נעמען ביי מיין עלענאָר. וויסט איר גאָר וואָס? איך וועל שוין זעען, אַז אייער אָנקל זאָל צו אייך קומען. פאַרלאָזט זיך אויף מיר. זאָל דער משוגענער אייך איבערבעטן! גלייך ווי איך קום אַהיים, נעם איך ביי מיין טאָכטער זיין טעלעפאָן און וועל אים אָפּרופן. איך וועל אים דערציילן א מעשה: זיין פּלימענק . . . ווי איז אייער ערשטער נאָמען?

— דזשאָן . . .

— מר. דזשאָן ראַבינס . . .

— יאַשקע רובינטשיק — האָט ראַבינס אים איבערגעשלאָגן — אַנט וועט דער אָנקל ניט וויסן . . . איך האָב מיין נאָמען געביטן . . .

— יאַשקע רובינטשיק? זאָל זיין יאַשקע רובינטשיק! . . . אַלזאָ, זיין פּלימענק יאַשקע רובינטשיק איז אין וואָלדאָרף אַסטאָריאַ . . . א מיליאָנער . . .

כאַווקין האָט זי דצעלאַכט.

— איך וועל אים זאָגן, אַז איר זייט א מיליאָנער, וואָס אַרט עס אייך? דער משוגענער וועט גיכער קומען צוליפן...

(פאָרטזעצונג — קומט)

דער טרויעריקער סוף פון אַן אַלטער משומדת

פון לעמבערג שרייבט מענן דער פאָלגענדער אינטערעסאַנטע געשיכטע פון א משומדת:

אין דאָרף סאַלינא ביים שטעטעל אוסטשיקי, האָט מיט אַן ערך זעכציק יאָר צוריק חתונה געהאַט דאָס אידישע פאַר פאָלק ש. דאָס פאַר פאָלק האָט זיך גוט איינגעאַרדענט און נאָך ביז 7—8 יאָר האָבן זיי שוין געהאַט 4 קינדער.

כדי אביסל זיך אַריינצוהעלפן אין דער ווירטשאַפט, האָט דער יונגערמאַן צוגענומען אַן אַרבעטער, וועלכער איז געווען אַן הויכער, א געזונטער און שיינער שייגעץ, וואָס האָט זייער פליסיק אויסגעאַרבעט, האָט טאַקע דאָס יונגע ווייבל אמאָל א קוק געטאָן אויף אים. באַלד האָט זי אָנגעהויבן אים מער אַריינצוקוקן אין די אויגן און ניכן האָט זי פאַרפירט מיט אים א ליבע פאַרהעלטענייש.

ווען דער יונגערמאַן האָט זיך דערוואוסט וועגן דער דאָזיקער מעשה האָט ער דערפון געהאַט גרויס עגמת נפש. ער מעגלאַך צו מאַכן דער מענש זאָל פאַרשפּאַרן וואָס מער צייט פאַר אַרבעט און זאָל אַרויסקריגן וואָס מער נוצן און באַקוועמלאַכקייט.

צי איז דאָס לטובה דער מענשהייט אין אַן אַנדער פראַגע. עס געפינען זיך שוין היינט צו טאָג פּערזאָנען, וואָס האַלטן אין איין טענה'ן אַז די אַלע דערפינדונגען פירן סוף כל סוף צו דעם אומגליק פון דער מענשהייט. זיי מאַטיווירן זייער באַהויפּטונג. דערמיט, וואָס מיט יעדער נייע־דערפונדענער מאַשין ווערט אַרויסגעשטויסן פון דער פּראָדוקציאָן א געוויסע צאָל אַרבעטער, וואָס פאַרגרעסערט כסדר די רייען פון די אַרבעטסלאָזע און ווען דאָס זאָל אָנהאַלטן, וועט עס פירן צו א קאַטאַסטראָפע. ווייל עס וועט ניט זיין פון וואַנען צו מאַכן א לעבן. זיי נויזן אַן אויף פאַרשיידענע אינדוסטריען, פון וועלכע פילע מענשן זיינען אַרויסגעשטויסן און געוואָרן פון דער אַרבעט, דען מען קאָן מיט די דערפונדענע מאַשינען פּראָדוציִרן אַזוי פיל און נאָך מער ווי פריער ווי מיט די אַרויסגעשטויסענע אַרבעטער איז פּראָדוצירט געוואָרן.

אַנדערע, מער אָפּטימיסטישע, דיינקען, אַז די דערפינדונגען זיינען א בענשונג פאַר דער מענשהייט, ווייל זיי מאַכן דאָס לעבן באַקוועמער. אַז מענשן ווערן אַרויסגעשטויסן פון דער פּראָדוקציאָן, א זאַך וואָס מען קאָן ניט לייקענען, זאָגן זיי, אַז דאָס וועט בלויז פירן דערצו, אַז מען וועט דאַרפן אַרבעטן ווייניקער שטונדן. עס זיינען פאַראַן אַזעלכע אָפּטימיסטן, וואָס זעען פאַראויס די צייטן, ווען מענשן, וועלן בלויז אַרבעטן א צוויי שטונדיקן טאָג און די איבעריקע צייט וועלן זיי קאָנען פאַרווענדן אויף צו שטודירן אַדער אַנדערע פאַרגעניגנס.

אָבער ווי די זאַך זאָל ניט זיין, און וואָס דער רעזולטאַט זאָל ניט זיין, איין זאַך איז זיכער. — מיר לעבן איצט אין א צייט פון דערפינדונגען, און יעדן טאָג ווערען געבוירן אַלץ נייע און נייע זאַכן פאַר דעם מענשלאַכן געברויך און פאַר דער מענשלאַכער באַקוועמלאַכקייט, און אַזוי גרויס איז די צאָל פון די, וואָס זוכן פּעטענטס אויף זייערע דערפינדונגען, דאָס אין פּעטענט אַפּיס מען, א זבלויז ווען דורך לעניסלאַטיווע וועגן וועט דער פּערסאָנאַל פון אַפּיס פאַרגרעסערט ווערן, וועט מען זיך מיט די אַפּליקאַציעס גיכער קאָנען פאַראַוועגן, און אויב ניט וועט עס נעמען א פיל לייגערע צייט ביז מען וועט זיך מיט די שוין אָנגעקליבענע אַפּליקאַציעס שוין קאָנען פאַראַוועגן, דאָס דאָס וועט בלויז פירן דערצו, אַז מען וועט טאָג, ווייל יעדן טאָג געפינט דער אָדער יענער א נייע דערפינדונג

עס וועט ניט זיין איבערטריבן צו זאָגן, אַז ווען עס איז, ווען היסטאָריקער וועלן פאַרצייכענען דיי צייט, אין וועלכער מיר לעבן איצט, וועלן זיי זי אַנרופן דער „פּעריאָד פון דערפינדונגען".

ניער סיימאָן סינאַר אויפ'ן מאַרקעט

לויט א באַריכט פון דער פאַרוואַלטונג פון „ה. סיימאָן און סאָנס לימיטעד" סיי־נאַר מאַנופעקטשורערס, זיינען צום ערשטן מאָל היינטיקע וואָך אַרויסגעלאָזט געוואָרן אויפ'ן מאַרקעט דריי נייע סאָרטן סיימאָן סינאַרס.

די נעמען פון די דאָזיקע נייע סינאַרס זיינען: „קראָון", 15 סענט, „מעריט"—2 פאַר 25 סענט און „איים",—10 סענט. די דאָזיקע סינאַרס זיינען אַזוי געפאַקט אַז זיי זיינען באַשיצט פון טראָקנקייט שטויב, פייכטקייט און פון צעבראָכן ווערן. זיי ווערן געהאַלטן אין „פּעס" פּריש און ריין און אַזוי באַשיצט כדי זיי זאָלן אָנהאַלטן זייער אָריגינעלן גוטן געריך און טעם.

די דאָזיקע נייע סינאַרס זיינען אַזוי געפאַקט אַן איר קאָנט זעען וואָס איר קויפט פאַר אייער געלט. די פאַרוואַלטונג פון ה. סיימאָן און סאָנס לימיטעד גלויבט אַז די דאָזיקע סינאַרן וועלן אָפּעלירן צו אַלע סינאַר רויכערער.

די דיווידענטן אויף דער קאָמפּאַניס שערס אויף דעם קאָמאָן סטאָק איז געשטיגן אויף פופציק פּראָצענט. דער דאָזיקער קער פאַקט באַלויכט די פאַרגרעסערטע סיילס און פאַרדינסטן לעצטן יאָר.

24
פאַרשיידנהייטן פון ברויט
יעדע איינע קאָן עס מאַכן מיט דער הילף פונם פּוריטי קאָך בוך.
געמעילט פאַר 30 ס.
Western Canada Flour Mills Co. Limited,
Winnipeg, Man.
11
Calgary
PURITY FLOUR

איז אויך געפאַרן קיין אַמעריקע.

אין אַמעריקע האָט זי קודם כל געגומען זוכן דעם שיינעץ. יאָ מי און מאַטערניש האָט זי אים געפונען. זי האָט אים געפּרוּווט באַוועגן ער זאָל מיט איר חתונה האָבן. דער שיינעץ האָט געשטעלט א באַדינגונג זי זאָל זיך שטר'ן. דאָס אידי־שע ווייבל האָט אים שטערבלאַך ליב געהאַט און דאַרום האָט זי טאַקע באַשלאָסן זיך צו שטר'ן. א קורצע צייט שפּעטער האָט זי זיך געשטר'ט און מיט אים חתונה געהאַט.

איינער פון אירע זין וועלן ער האָט זיך דערוואוסט וועגן דער מעשה, האָט זיך פאַר גרויס עגמת נפש געגומען זיין לעבן. ער איז אַראָפּגעשפּרונגען פון דעם פענסטער פון 11טן שטאָק און איז אויף דעם אָרט דער'הרג'עט געוואָרן.

די משומדת, האָט זיך דעם זונס טויט ווייניק געגומען צום האַרצן און זי האָט ווייטער געמאַכט אַז אַמעריקאַנער לעבן מיט איר קריסטלאַכן מאַן.

אַזוי האָבן זיי אין אַמעריקע געלעבט בערך 30 יאָר, ראַן האָבן זיי באַשלאָסן צוריק צו פאָרן אַהיים אין דאָרף. אין יאָר 1919 זיינען זיי טאַקע צוריקגעקומען פון סאַלנאַ, און מיט זיך מיטגעבראַכט א שיין ביסל געלט. זיי האָבן געקויפט א סך לאַנד און א גרויס הויז. זיי האָבן זיך אויפגעטאָן אין אַן אייגענאַרדנס און עס איז זיי געגאַנגען זייער גוט.

דער מאַן האָט אָבער אָנגעהויבן צו זוכן אַנדערע שיקסעס און מיט איין שיי־נער, געזונטער שיקסע האָט ער טאַקע געוואוינט. איבערלאַזנדיק די משומדת אין געהאַקטע צרות. ער האָט זיין ווייב דער־נאָך אַרויסגעוואָרפן פון דער שטוב און דערקלערט, אַז ער וויל מער ניט לעבן מיט קיין „פאַרשוווער זשידאָווקע".

בלייבנדיק אַן מיטלעך צום לעבן, איז די משומדת אַריינגעקומען קיין אוסטשיקי, וואו זי קומט כמעט יעדן טאָג צום אוס־טשיקער בית דין און דערקלערט, אַז זי וויל צוריק מגייר זיין זיך. דאָס בית דין וויל דערוויל וועגן דעם ניט הערן און ניט דיינקען . . .

"דאָס אידישע וואָרט"

דינט די אינטערעסן פון אַלע אידן פון מערב קאַנאַדע — פון די גרויסע לייקס ביז דעם פּאַסיפיש אָקעאַן.

"דאָס אידישע וואָרט"

העלפט בויען און באַפעסטיקן דעם יונגן אידישן ישוב פון מערב קאַנאַדע וועלכער איז צעשפּרייט איבער ריזיקע שטחים פון די פריירי פּראָווינצן.

"דאָס אידישע וואָרט"

איז דער צעמענט וואָס האַלט צוזאַמען דעם פאַרצווייגטן אידישן קיבוץ, מיט זיינע אינסטיטוציעס און אַנשטאַלטן, העלפנדיק לייגן א ציגל צו א ציגל צו דעם נייעם גרויסן בנין פון אונזערע מערב פּראָווינצן.

לייענט און פאַרשפּרייט

"דאָס אידישע וואָרט"

געדרוקט אין אייער שפּראַך און אין אייערע אינטערעסן!

פּרינטינג און אַדוועטייזינג

דאָס זיינען אונזערע צוויי פאַכן!

ווענדעט זיך צו אונז אין אַלע אייערע באַדערפנישן פון דרוק אַרבעט און צייטונגס אַנאָנסן, און מיר גאַראַנטירן איך

פולקאָמענע צופרידנהייט

THE ISRAELITE PRESS LIMITED

165 Selkirk Ave. Phone 52-213